

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківської державної  
академії дизайну і мистецтв  
проф. Олександр СОБОЛЄВ

«12» грудня 2023 р.



## **ВИСНОВОК**

### **ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

**ЛЮ МІНСЮАНЬ «МІСЬКИЙ ПЕЙЗАЖ У КИТАЙСЬКОМУ  
ЖИВОПИСІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.»,  
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 023  
«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»  
(галузь знань 02 – Культура і мистецтво).**

Дисертація ЛЮ Мінсюань «Міський пейзаж у китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» виконана на кафедрі монументального живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Тема дисертації затверджена вченою радою ХДАДМ (протокол № 2 від 5 грудня 2019 року).

У попередній експертизі дисертації, проведеної на розширеному фаховому семінарі кафедр, що реалізують освітньо-наукову програму 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» ХДАДМ, беруть участь двоє рецензентів: Шуліка Вячеслав Вікторович – кандидат мистецтвознавства, доцент, в.о. завідувача кафедри реставрації та експертизи творів мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв, Ковальова Марія Миколаївна – кандидатка мистецтвознавства, доцентка, в.о. завідувача кафедри живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

За результатами аналізу змісту дисертаційного дослідження Лю Мінсюань, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також враховуючи підсумки публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації, яку проведено на розширеному фаховому семінарі 7 грудня 2023 р., визначено наступне:

**1. Актуальність теми дисертації** Дисертація є комплексним мистецтвознавчим дослідженням історіографічного дискурсу, еволюції,

типології та художньо-стилістичних особливостей жанру міського пейзажу в китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Хоча цей жанр формується в сучасному образотворчому мистецтві Китаю і пов'язаний зі стрімким розвитком імпортованого на початку ХХ ст. з Європи олійного живопису *сіанхуа*, він також спирається на тисячолітню традицію *гохуа* й розвинену систему художніх принципів. До цього часу в китайському мистецтвознавстві жанр міського пейзажу не розглядався комплексно.

Проте цей жанр осмислюється китайськими митцями як синтетичне явище, яке є спорідненим із більш традиційним та розвиненим жанром пейзажу *шань-шуй* («гори й води»), має зв'язок із архітектурним ландшафтом і соціально-побутовою картиною як візуалізацією культури повсякдення, тощо. У художній практиці він реалізується в межах сучасної трансформації китайських технік *гун-бі* та *се-і*, й, водночас, залучає широку палітру європейських образно-стилістичних підходів, від академізму до різних модерністичних течій та полістилізму.

До цього часу залишається не дослідженим мистецтвознавчий дискурс з даної проблематики й зокрема жанровий і видовий генезис міського пейзажу як самостійного жанру китайського традиційного та сучасного живопису. Вивчення творчості сучасних китайських пейзажистів показує що є необхідність визначення й обґрунтування основних етапів розвитку жанру міського пейзажу другої половини ХХ – початку ХХІ ст. При цьому авторка дослідження цілком слушно звертається до більш ранніх стадій формування підвалин цього жанру задля виявлення глибини й давнини його існування в китайській традиції. Сотні митців демонструють в своїх роботах безліч художніх напрямків і технік живопису, композиційних, образних і стилістичних підходів, що підкреслюють необхідність виявлення й типологізації широкого кола загальних і специфічних характеристик у жанровому репертуарі міського пейзажу, узагальнення його структури, аналізу образно-стилістичних тенденцій в розвитку жанру міського пейзажу кінця ХІХ – початку ХХІ ст.

Усе сказане актуалізує проблему окремого й комплексного визначення ролі міського пейзажу як актуального жанру сучасного мистецтва, який на сьогодні є своєрідним творчим простором для змін та трансформацій, які в цілому є характерними для китайського образотворчого мистецтва минулого й сучасного століть.

**2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами академії та кафедри.** Дисертація виконана відповідно до планів роботи кафедри монументального живопису та кафедри теорії та історії

мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв і науковій темі ХДАДМ «Сучасне українське мистецтвознавство в контексті Схід-Захід» (затверджена рішенням Наукової ради ХДАДМ від 04.02.2022 р., протокол № 4).

**3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.** Авторкою вперше комплексно досліджено процес формування жанру міського пейзажу в китайському живопису другої половини ХХ – початку ХХІ ст., ретельно проаналізовано саме китайський мистецтвознавчий дискурс з цього питання, виявлені культурі та мистецькі особливості розвитку цього жанру в контексті діалогу «Схід-Захід». Дисертаційне дослідження є актуальним та здійснене самостійно. Наукові гіпотези, висновки й положення наукової новизни, викладені в дисертації, отримані авторкою особисто та відображають особистий погляд дослідниці на підставі як її власного художнього досвіду так і критичного аналізу наукового досвіду фахівців, зокрема китайських, що складають основу історіографії дослідження. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, здобувачу належить збір матеріалу та аналіз мистецьких творів.

**4. Новизна основних результатів дисертаційного дослідження** полягає в тому, що авторкою вперше введено до наукового обігу китайську фахову наукову літературу з проблематики дослідження, залучено велике коло китайських художників-пейзажистів; узагальнено жанровий та видовий генезис міського пейзажу як окремого жанру в історичному та сучасному контекстах китайського живопису з урахуванням художньої мови *гохуа* і *сіанхуа*; виявлено основні етапи та закономірності розвитку міського пейзажу в образотворчому мистецтві Китаю другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; узагальнено структуру жанрового тематичного репертуару міського пейзажу в мистецтві цього часу, визначено його теми, художні риси, техніки виконання; домінуючи образно-стилістичні тенденції.

**5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.** Дисертація ЛЮ Мінсюань містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та альбом ілюстрацій. Висновки до кожного розділу дисертації є науково обґрунтованими, а їхній зміст підтверджується наявним аналітичним та візуальним матеріалом (альбом ілюстрацій в додатку). Дослідження завершується загальними висновками, що підсумовують зміст роботи, є логічними та такими, що відображають основні положення й результати дисертаційної роботи. Всі наведені цитування мають коректні посилання в бібліографії, на базі якої авторка також вибудовує аналітику своєї роботи. За

структурою, змістом, рівнем виконання, актуальністю, науковою новизною, оформленням, мовою та стилем дисертація ЛЮ Мінсюань відповідає вимогам щодо оформлення кваліфікаційних дисертаційних робіт. Обсяг дисертації відповідає нормам, викладеним у «Положенні про порядок присудження наукового ступеня доктора філософії у ХДАДМ». Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

Наукові результати та запропоновані авторкою висновки спираються на її самостійні дослідження. Наукові положення дисертації апробовані на 6-ти Всеукраїнських і Міжнародних наукових та науково-практичних конференціях. Публікації за темою в рецензованих наукових виданнях також підтверджують достовірність і наукову новизну отриманих результатів. Об'єкт і предмет дисертації та обрана проблематика відповідають паспорту спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

**6. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів** полягає у можливості їх використання при розробці підручників, лекційних курсів, навчальних посібників з історії східного, зокрема, китайського мистецтва та живопису другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Дослідження репрезентує для китайського й українського мистецтвознавства здобутки цілого жанру міського пейзажу, поглиблює й збагачує обидві наукові школи новими фактологічними й аналітичними матеріалами щодо розвитку цього жанру, знайомить наукову спільноту і митців із широким колом китайських художників-пейзажистів. У цьому сенсі, результати роботи мають практичне значення для українського сходознавства та синології. Окремі теоретичні узагальнення й практичні результати дисертації щодо композиційних рішень, художніх підходів та техніко-технологічних прийомів китайського пейзажного живопису можуть бути корисними для студентів спеціалізацій «Живопис», «Монументальний живопис», «Реставрація та експертиза творів мистецтва».

**7. Апробація результатів дослідження.** Матеріали дослідження оприлюднені та апробовані у виступах на 6 Міжнародних і Всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях: *Образ України у пейзажному малярстві*. Київ, НАМУ, 18 жовтня 2022 р. (доповідь: «Епічний пейзаж в українському та китайському живописі: компаративний аспект»); *Восьмі Платонівські читання*. Київ, НАОМА, 21 листопада 2020 р. (доповідь: «Образи старого Китаю в міських пейзажах художника Ден Анке»); *Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття*. Харків, ХДАК, 19-20 травня 2022

р. (доповідь «Міський пейзаж як портретування ландшафту в образотворчому мистецтві Китаю кінця ХХ – початку ХХІ ст.»); *Мистецтво та дизайн у художній мові мінливого часу: морфологія, семіотика, візуальність*. Харків, ХДАДМ, 14 квітня 2022 р. (доповідь «Міський пейзаж у фокусі академічної дидактики: репрезентація образу міста в китайських магістерських дисертаціях з мистецтва»); *Десяті Платонівські читання*. Київ, НАОМА, 20 листопада 2022 р. (доповідь «Структурний принцип композиції міського пейзажу: теоретичний дискурс китайських мистецтвознавців»); *Перші Таранушенківські читання: зб. наук. матеріалів Всеукраїнської наукової конференції*. Харків, ХДАДМ, 14 квітня 2023 р. (доповідь «Образ міста в китайській культурній традиції та візуальній практиці: основні етапи розвитку жанру міського пейзажу»).

**8. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації.** Основні результати дисертації були оприлюднені в 4-х наукових публікаціях: усі вони — у фахових виданнях, що включені до переліку МОН України, 6 — у збірниках матеріалів і тез наукових конференцій.

Список наукових праць, в яких опубліковані основні результати дисертації (фахові видання, включені до категорії «Б» МОН України):

1. Лю М. Образ міста в пейзажному живописі Китаю: науковий дискурс в китайській історіографії. *Вісник Харківської державної академії мистецтва*. 2022. № 1. С. 117-129. <https://doi.org/10.33625/visnik2022.01.117>
2. Котляр Є., Лю М. Міський пейзаж в китайській культурі та мистецтві: етапи розвитку жанру. *Вісник Львівської національної академії мистецтва*. 2023. № 50. С. 37-49. (Категорія «Б»). (Стаття написана у співавторстві з Є. Котляром, авторська частина Лю Мінсюань – збір матеріалу, аналіз мистецьких творів). <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2023-50-6>
3. Лю М. Вплив європейської художньої школи сіянхуа на розвиток міського пейзажу в китайському живописі ХХ ст. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. № 65. Т. 2. С. 74-82. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-2-9>
4. Лю М. Репрезентація міста в традиційному китайському живописі гохуа: мотиви, типологія, образно-стилістичні ознаки. *ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну*. 2023. № 1. С. 57-65. <https://doi.org/10.33625/hudprom2023.02.057>

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Лю М. Епічний пейзаж в українському та китайському живописі: компаративний аспект. *Образ України у пейзажному малярстві: зб. тез доповідей всеукраїнської наук.-практ. конф. присв. 150-річчю від дня народження Г. Світлицького*, Київ, 18 жовтня 2022 р. Київ, 2022. С. 19-20.
2. Лю М. Образи старого Китаю в міських пейзажах художника Ден Анке. *Восьмі Платонівські читання. Тези доповідей Міжнародної наукової конференції*. Київ: СПД Чалчинська Н.В., 2021. С.195-196.
3. Лю М. Міський пейзаж як портретування ландшафту в образотворчому мистецтві Китаю кінця ХХ – початку ХХІ ст. *Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали всеукраїнської наук.-теорет. конф. молодих учених, 19-20 травня 2022 р. / за ред. проф. В.М. Шейка та ін.* Харків: ХДАК, 2022 р. С. 287-288.
4. Лю М. Міський пейзаж у фокусі академічної дидактики: репрезентація образу міста в китайських магістерських дисертаціях з мистецтва. *Мистецтво та дизайн у художній мові мінливого часу: морфологія, семіотика, візуальність: зб. наук. матер. міжнародної наук.-практ. конф., 14 квітня 2022 р.* Харків: ХДАДМ, 2022. С. 70-72.
5. Лю М. Структурний принцип композиції міського пейзажу: теоретичний дискурс китайських мистецтвознавців. *Десяті Платонівські читання. Тези доповідей Міжнародної наукової конференції*. НАОМА, 20 листопада 2022 р. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 178-179.
6. Лю М. Образ міста в китайській культурній традиції та візуальній практиці: основні етапи розвитку жанру міського пейзажу. *Перші Таранушенківські читання: зб. наук. матеріалів Всеукраїнської наукової конференції*, 14 квітня 2023. Харків: ХДАДМ, 2023. С. 73-74.

**УХВАЛИЛИ:**

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Лю Мінсюань на тему «Міський пейзаж у китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

2. Вважати, що за актуальністю, проблематикою, змістом, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків дослідження дисертація Лю Мінсюань «Міський

пейзаж у китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» повністю відповідає науковому профілю спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), та пункту 11 Порядку присудження ступеня з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами Постанови КМУ № 502 від 19 травня).

3. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій та апробацій дослідження, а також за результатами публічної презентації наукових результатів дисертації рекомендувати дисертацію Лю Мінсюань на тему «Міський пейзаж у китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» , за спеціальністю 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

**ГОЛОВА**

**розширеного фахового семінару:**

кандидат мистецтвознавства, доцент,

Проректор з науково-дослідної

роботи



Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ

«07» грудня 2023 року